

Γενοκτονίες, ολοκαυτώματα, εθνοκαθάρσεις: Από τη σιωπή στη δικαίωση (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Επέτειος γενοκτονίας ποντιακού ελληνισμού

Οι μεγάλες ανθρώπινες συμφορές συνήθως δεν καταγράφονται εν βρασμώ από εκείνους που τις έζησαν, αφού δεν είναι εύκολο να πιστέψουν αυτό που τους συνέβη. Δεν το χωράει το μυαλό τους... Και μάλιστα όχι μόνο προσωπικά αλλά συλλογικά, ως κοινότητα, λαός, έθνος. Έτσι τα στόματα παραμένουν για μεγάλο διάστημα σχεδόν ερμητικά κλειστά. Τους είναι αδύνατον να περιγράψουν τη φρίκη που έζησαν, πολλές φορές και στο ίδιο τους το πετσί. Σε αντίθετη περίπτωση θα ήταν επανάληψη της οδύνης τους. Εξαίρεση δεν αποτελούν και οι λογοτεχνικές εκφράσεις και αποδόσεις των τραγωδιών αυτών. Κάθε άλλο...

Το ευρέος φάσματος θανατικό δεν αποδίδεται εξ επαφής! (Έχουμε δει ακόμη και πεπειραμένους τηλεοπτικούς πολεμικούς ανταποκριτές, “εθισμένους” σε δραματικές καταστάσεις, να καταρρέουν μπροστά σε τέτοιες καταστάσεις και εικόνες, σε “αλλότρια” μάλιστα δεινά).

Οι γενοκτονίες, τα ολοκαυτώματα, οι εθνοκαθάρσεις αποτελούν το αντίθετο της ζωής, της ελπίδας, κάθε συμβατής έννοιας απρόσκοπτης συνέχειας. Είναι το αδιανόητο, το παράλογο, η ανατροπή, η εκτροπή, το κόψιμο της ύπαρξης από τις ρίζες της. Είναι ένα οδυνηρό και μαρτυρικό ξεθεμελίωμα. Άλλωστε οι βάρβαρες αυτές καταστάσεις δεν επιφέρουν στιγμιαία αποτελέσματα και συνέπειες.

Καμιά φορά μπορεί να περάσουν ολόκληρες γενιές, ώστε τα στόματα να ανοίξουν, οι ψυχές και οι καρδιές να βρουν τη δύναμη ή ακόμη και το μεγαλείο, για να αποδώσουν απλά ή με το πάθος της τέχνης τις εμπειρίες και το θρυμματισμένο τους κόσμο. Ίσως να είναι και αυτό το ξετύλιγμα ενός μίτου για την επιστροφή στο “λαβύρινθο”, στον τόπο του εγκλήματος, και ένας εύσχημος τρόπος, για να σκοτώσουν τον Μινώταυρο. Με τη διαπόμπευση, την καταδίκη του. Μία εκδίκηση και ένα μνημόνιο διαρκούς αναφοράς, μία έκκληση συμπόνιας και μνήμης. Μία υποχρέωση στα θύματα, νεκρούς και ζώντες, που αναζητούν την έκφραση και όποια δικαίωση μπορούν πλέον να απολαύσουν.

Κάποιοι άλλοι όλην αυτήν την προσωπική και συλλογική μνήμη θα τη ζήσουν ως αμιγώς ατομικό μαρτύριο και δεν θα αντέξουν ποτέ να το μεταφέρουν, να το εκφράσουν. Θα προτιμήσουν να το εξορκίσουν αποσιωπώντας το, θάβοντάς το μαζί με το τυραννισμένο τους κορμί, την εσαεί πληγωμένη τους ψυχή, το ανείπωτο μαρτύριο της συνείδησής τους.

Ένα δεύτερο στάδιο τέτοιων συμφορών είναι οι ποικίλες διεκδικήσεις που προκύπτουν, από οικονομικές μέχρι ηθικές. Και οι τελευταίες πολλές φορές μοιάζουν να είναι πολύ πιο οδυνηρές και πιο ακριβές από τις πρώτες. Και τις διεκδικήσεις αυτές συνήθως τις αξιώνουν τα παιδιά και τα εγγόνια των συφοριασμένων. Αυτοί δεν έχουν την τροχοπέδη της τραγωδίας να τους κόβει τα πόδια ή έχουν λάβει την απόφαση πως ήλθε ο καιρός να μπουν τα πράγματα στη θέση τους. Και αυτός είναι αγώνας μακροχρόνιος...

Ένα τρίτο στάδιο, που αγγίζει τα όρια της δικαίωσης, είναι όταν οι απόγονοι των δημίων και των θυτών αρχίζουν να μιλούν και να μην αρνούνται όσα τους καταμαρτυρούν τα θύματα. Και να που σήμερα βρισκόμαστε σε αυτό το στάδιο όσον αφορά τα γεγονότα της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, των Ελλήνων της Μικράς Ασίας αλλά και των Αρμενίων και των Ασσυρίων της περιοχής (Κάποιοι δικοί μας αναρωτιούνται ακόμη αν πρόκειται για γενοκτονία ή εθνοκάθαρση). Οι ενέργειές τους πρέπει να πούμε πως είναι ηρωικές, αφού οι άνθρωποι αυτοί δέχονται ποικίλες διώξεις, φυλακίσεις, βομβιστικές επιθέσεις. Κάποιοι μάλιστα δεν άντεξαν τις διώξεις, εγκατέλειψαν την Τουρκία και ζουν στο εξωτερικό. Σίγουρα όμως δεν σιώπησαν...

Σημ.: Το κείμενο αποτελεί εισαγωγικό σημείωμα στο Αφιέρωμα της εφημερίδας “Μακεδονία της Κυριακής” για τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού. Στο αφιέρωμα με τίτλο “Τούρκοι ακτιβιστές μιλούν για τη γενοκτονία” τέσσερις Τούρκοι, συγγραφείς, εκδότες, ακτιβιστές, μιλούν για τη γενοκτονία των Ελλήνων, όπως και των λοιπών χριστιανών της Ανατολής από την Τουρκία, ενώ δεν παραλείπουν να αναφερθούν στην εμπλοκή και την ευθύνη των Γερμανών, των Σοβιετικών, των Άγγλων, των Γάλλων, των Ιταλών!

Μας τους συστήνει ο δρ. Κοινωνικών Επιστημών, συγγραφέας Θεοφάνης Μαλκίδης, του οποίου τη συνδρομή ζητήσαμε για αυτό το αφιέρωμα.